

3 Ιουλίου 2013
Αριθμ. Πρωτ.: 165278/26811/2013
Πληροφορίες: Γιάννης Κωστής

ΙΚΑ - ΕΤΑΜ
Περιφερειακό Υποκατάστημα ΧΧΧ
Γραφείο Διευθυντή

Θέμα: «Η συνταξιοδοτική περίπτωση της κυρίας ΧΧΧ »

Σχετ: “Η από 11.1.2013 Εισήγηση του Περιφερειακού Υποκαταστήματος ΧΧΧ του ΙΚΑ – ΕΤΑΜ προς την ΤΔΕ”

Αγαπητέ κύριε ΧΧΧ,

Όπως ήδη γνωρίζετε, ο Συνήγορος του Πολίτη, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του κατά το άρθρο 103 § 9 του Συντάγματος και το ν.3094/2003, εξετάζει αναφορά της κυρίας ΧΧΧ (Α.Μ.Α. ΧΧΧ), η οποία ζητά τη διαμεσολάβηση της Αρχής **προκειμένου να γίνει επανέλεγχος της ημερομηνίας έναρξης καταβολής της επικουρικής της σύνταξης.**

Για το ζήτημα αυτό έχετε ήδη συνεργαστεί τηλεφωνικά με τον συνεργάτη μου κ. Κωστή, οπότε συζητήθηκαν οι βασικές παράμετροι της υπόθεσης καθώς και τα υπό διερεύνηση ζητήματα.

Αρχικά θα ήθελα να σας ευχαριστήσω για την αμεσότητα της ανταπόκρισής σας και την ποιότητα της μέχρι τούδε συνεργασίας σας. Προκειμένου δε να συνεχιστεί η έρευνα της υπόθεσης, με σκοπό την δικαιότερη επίλυση του προβλήματος, σύμφωνα με το υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο, θα ήθελα να σημειώσω και εγγράφως τα εξής:

1. Ιστορικό της υπόθεσης

Όπως προκύπτει από το περιεχόμενο της αναφοράς της κυρίας ΧΧΧ, με κυριότερη πηγή την από 11.1.2013 Εισήγηση της Υπηρεσίας σας προς την Τ.Δ.Ε., τα δεδομένα της υπόθεσης έχουν ως εξής:

- Με τις αριθμ. πρωτ. 723/15.7.2008 & 724/15.7.2008 αιτήσεις η κυρία ΧΧΧ ζήτησε να της χορηγηθεί κύρια και επικουρική σύνταξη ως μητέρα ανηλίκου.
- Με την αριθμ. πρωτ. 75/29.1.2009 Απόφαση της χορηγήθηκε κύρια σύνταξη βάσει των 5.500 η.ε και με έναρξη 15.7.2008
- Όσον αφορά την επικουρική, επειδή είχε χρόνο και στο τ. ΤΕΑΥΕΚ, η αίτησή της διαβιβάστηκε, αρχικά στο ΤΕΑΥΦΕ και στη συνέχεια, στις 20.12.2008, στο τ.ΤΕΑΥΕΚ
- Αφού το τ. ΤΕΑΥΕΚ απάντησε (με μεγάλη όντως καθυστέρηση, στις 24.5.2012), ότι η κυρία ΧΧΧ είχε 2809 η.ε σε αυτό, εκδόθηκε από το Υποκατάστημά ΧΧΧ η με αριθμ.

πρωτ. 961/19.6.2012 απορριπτική απόφαση, η οποία, σύμφωνα με τις διατάξεις περί διαδοχικής ασφάλισης, διαβιβάστηκε στο τ. ΤΕΑΥΕΚ να τη κρίνει ως προηγούμενος φορέας.

- Το τ. ΤΕΑΥΕΚ, με την αριθμ. 2651/2.8.2012 απόφαση απέρριψε το αίτημα και το επαναδιαβίβασε, για δεύτερη κρίση, σύμφωνα πάντα με τις διατάξεις περί διαδοχικής ασφάλισης, στο Υποκατάστημά σας.
- Με την αριθμ. 1481/1.10.2012 Απόφαση του Υποκαταστήματος ΧΧΧ απορρίφθηκε, σε τελευταίο βαθμό η αίτηση επειδή δεν συμπληρώνονταν, στο σύνολο, 4.500 η.ε. αλλά ούτε και 1.000 ημέρες στο ΕΤΕΑΜ από τις οποίες 300 τη τελευταία πενταετία.
- Πριν όμως (όπως ακριβώς αναφέρεται στην Εισήγηση της Υπηρεσίας σας προς την ΤΔΕ) την έκδοση της απορριπτικής Απόφασης είχε διαβιβαστεί στο Γραφείο Ειδικών Θεμάτων του Υποκαταστήματός σας η με αριθμ. πρωτ. 724/2008, αρχική, αίτηση προκειμένου να μπει η ασφαλισμένη στη προαιρετική ασφάλιση.
- Παράλληλα, η κυρία ΧΧΧ υπέβαλε καινούργια αίτηση (με αριθμ. πρωτ. 5416/21.6.2012) «για να δικαιωθεί σύνταξης μετά από την προαιρετική και για να μη χάνει εν τω μεταξύ συντάξεις».
- Με την αριθμ. 29/27.9.20012 Απόφαση του Γραφείου Ειδικών Θεμάτων **(η οποία πρέπει να τονιστεί ότι εκδόθηκε πριν την έκδοση της απορριπτικής με αριθμ. 1481/1.10.2012 Απόφασης)** είχαν αναγνωριστεί στην κυρία ΧΧΧ 763 ημέρες προαιρετικής ασφάλισης περιόδου 1.7.2008 έως 31.1.2011, με τις οποίες συγκέντρωσε 1524 ημέρες στο ΕΤΕΑΜ και 4.500 ημέρες συνολικά.
- Με βάση την παραπάνω Απόφαση αναγνώρισης ημερών προαιρετικής ασφάλισης, εκδόθηκε εγκριτική Απόφαση, επί της δεύτερης όμως, από 21.6.2012 αίτησης, και έτσι της χορηγήθηκε επικουρική σύνταξη **από 21.6.2012** (Απόφαση υπ' αριθμ 1908/2012).
- Στη συνέχεια, η κυρία ΧΧΧ υπέβαλε ένσταση κατά της παραπάνω Απόφασης ζητώντας να της χορηγηθεί η σύνταξη από την ολοκλήρωση της προαιρετικής ασφάλισης, δηλ. από 1.2.2011.
- Με την, από 11.1.2013, Εισήγηση της Υπηρεσίας σας, προς την ΤΔΕ, προτάθηκε η απόρριψη της ένστασης επειδή, «*όπως προβλέπεται από το Καταστατικό του ΕΤΕΑΜ, όταν απορριφθεί αίτηση στο ΕΤΕΑΜ, μπει ο ασφαλισμένος σε προαιρετική ασφάλιση και συμπληρώσει τις ημέρες εργασίας, έχει ως έναρξη του ΕΤΕΑΜ την ημερομηνία της νέας αίτησης για σύνταξη από το ΕΤΕΑΜ και όχι τη διακοπή της προαιρετικής. Θα είχε έναρξη τη διακοπή της προαιρετικής μόνο αν η αίτηση ήταν μέσα στον ίδιο μήνα*»
- Η Τ.Δ.Ε με την αριθ. 94/31.1.2013 Απόφασή της απέρριψε την ένσταση της κυρίας ΧΧΧ.

2. Επισημάνσεις του Συνηγόρου του Πολίτη

Με βάση τα παραπάνω, ο Συνήγορος του Πολίτη, θα επιθυμούσε να διατυπώσει τις παρακάτω επισημάνσεις επί των οποίων θα παρακαλούσαμε τις σκέψεις και απόψεις της Υπηρεσίας σας.

Α. Όσον αφορά το θεσμικό πλαίσιο με το οποίο ρυθμίζεται ο χρόνος έναρξης καταβολής της σύνταξης, σημειώνεται ότι, σύμφωνα με το άρθρο 7, «*έναρξης καταβολής συντάξεως*» του Ν. 997/1997 «*Σύσταση ΤΕΑΜ*»,

«1.Το δικαίωμα προς απόληψιν συντάξεως ασκείται υπό του έχοντος έννομον συμφέρον, δι' αιτήσεως υποβαλλομένης μετ' αντιγράφου της σχετικής αποφάσεως περί απονομής συντάξεως εκ του ΙΚΑ ή ετέρου φορέως κύριας ασφάλισεως εις το Ταμείον.

2.α. Η καταβολή της σύνταξης από το ΙΚΑ-TEAM αρχίζει από την ημερομηνία έναρξης καταβολής της σύνταξης από το φορέα κύριας ασφάλισης, εφόσον η αίτηση υποβληθεί μέσα σε τρεις (3) μήνες από την ημερομηνία κοινοποίησης της απόφασης απονομής της σύνταξης από το φορέα κύριας ασφάλισης.

β. Σε περίπτωση που η αίτηση για την απονομή σύνταξης από το ΙΚΑ-TEAM υποβληθεί μετά την παρέλευση της ανωτέρω προθεσμίας, η σύνταξη καταβάλλεται από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης.

γ. Αν το δικαίωμα σε σύνταξη από το ΙΚΑ - TEAM θεμελιώνεται σε χρόνο μεταγενέστερο της έναρξης καταβολής της κύριας σύνταξης, η καταβολή της σύνταξης αρχίζει από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης για συνταξιοδότηση από το ΙΚΑ - TEAM.»

Επίσης, σύμφωνα με το άρθρο 12 «Γενική Διάταξις» του Π.Δ. 995/1980, «Καταστατικό TEAM»,

«Η εκάστοτε διέπουσα το Ι.Κ.Α. νομοθεσία ως προς την διάρκεια και λήξιν του συνταξιοδοτικού δικαιώματος, την αναστολήν της συντάξεως, τον συνυπολογισμόν των μετά την συνταξιοδότησιν πραγματοποιηθεισών ημερών ασφάλισεως, την εξόφλησιν, την ειδικήν προστασίαν και παραγραφήν των συντάξεων, τας στερήσεις και εκπτώσεις εκ των παροχών και παν έτερον συναφές θέμα, μη ρυθμιζόμενον άλλως υπό του ιδρυτικού νόμου του Ταμείου και του παρόντος, εφαρμόζεται αναλόγως.»

Το σημείο έναρξης χορήγησης της σύνταξης εξαρτάται από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης, χωρίς εξ όσων γνωρίζουμε να προβλέπεται, τουλάχιστον ρητά, κάτι διαφορετικό από το Καταστατικό του ΕΤΕΑΜ.

Β. Στην συγκεκριμένη όμως περίπτωση τίθεται, αρχικά, ζήτημα ως προς τη **νομιμότητα της αριθμ. 1481/1.10.2012 απορριπτικής Απόφασης**, αφού της εκδόσεώς της προηγήθηκε, έστω και κατά τρεις ημέρες, η αριθμ. 29/27.98.2012 Απόφαση του Γραφείου Ειδικών Θεμάτων με την οποία αναγνωρίστηκαν στην κυρία ΧΧΧ 763 ημέρες χρονικής περιόδου 1.7.2008 έως 31.1.2011.

Συνεπώς, όπως προκύπτει από την Εισήγηση της Υπηρεσίας σας, **όταν εκδόθηκε η απορριπτική απόφαση (1.10.2012) είχαν ήδη αναγνωριστεί οι απαιτούμενες ημέρες ασφάλισης** και ως εκ τούτου η Απόφαση αυτή, εξέλαβε εσφαλμένα τα πραγματικά περιστατικά (συγκεκριμένα τον συνολικό ασφαλιστικό χρόνο), κατ' επέκταση δε στερείται νομιμότητας.

Η διαπίστωση όμως παρανομίας ή πλάνης περί τα πράγματα μπορούν να οδηγήσουν στην ανάκληση της διοικητικής πράξης¹. Στο θεμέλιο της ανακλητικής εξουσίας της διοίκησης για τέτοιου είδους πράξεις βρίσκεται η αρχή της νομιμότητας και της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης του διοικουμένου. Η Διοίκηση υποχρεούται να τηρεί το δίκαιο κατά την έκδοση των πράξεων. Εφόσον διαπιστωθεί ότι πράξη που εξέδωσε, και μάλιστα όταν αυτή είναι δυσμενής, δεν ανταποκρίνεται πλήρως στις επιταγές του νόμου, έχει την δυνατότητα να την ανακαλέσει, αποκαθιστώντας έτσι την έννομη τάξη. Ας σημειωθεί δε ότι η ανακλητική αυτή εξουσία της Διοίκησης δεν επηρεάζεται από την άσκηση προσφυγής

¹ Βλ. Χαρ. Χρυσανθάκη – Πέτρου Πανταζόπουλου, «Εισηγήσεις Διοικητικού Δικαίου – Όργανα και περιεχόμενο της διοικητικής δράσης», Εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, 2000, σελ. 137

εναντίον της ή, από την άλλη πλευρά, από την οριστικοποίηση της πράξης λόγω εκπνοής της προθεσμίας άσκησης των ενδίκων μέσων.²

Η αρχή της νομιμότητας επικαθορίζει εξάλλου και την έννοια του δημόσιου συμφέροντος, το οποίο συγκλίνει στην περίπτωση των παράνομων δυσμενών πράξεων με το συμφέρον του θιγόμενου ιδιώτη. Ειδικότερα, σε περιπτώσεις όπως αυτή της κυρίας ΧΧΧ, το δημόσιο συμφέρον δεν είναι το δημοσιονομικό όφελος του ασφαλιστικού φορέα από την μετάθεση της ημερομηνίας έναρξης της συνταξιοδότησης, αλλά, προσδιοριζόμενο από την αρχή της νομιμότητας, συνίσταται στον σεβασμό του δικαιώματος της ασφαλισμένης να συνταξιοδοτηθεί με τις ευνοϊκότερες γι αυτήν υφιστάμενες διατάξεις.

Περαιτέρω, όπως ρητά ορίζει ο Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας στο άρθρο 21 «*αρμόδιο για την ανάκληση ατομικής διοικητικής πράξης όργανο είναι εκείνο που την εξέδωσε ή που είναι αρμόδιο για την έκδοσή της*», η διάταξη δε αυτή δεν διακρίνει μεταξύ ατομικών και συλλογικών οργάνων. Επισημαίνεται δε ότι δεν προβλέπεται στην κείμενη νομοθεσία διαφοροποίηση ως προς τη δυνατότητα ανάκλησης αποφάσεων των Τ.Δ.Ε. Συνεπώς, και οι Τ.Δ.Ε. μπορούν να ανακαλούν τις αποφάσεις τους, και μάλιστα ακόμη και στις περιπτώσεις που έχει ασκηθεί προσφυγή, μέχρι την πρώτη συζήτησή της στο δικαστήριο.

Γ. Τέλος, δεν καθίσταται κατανοητός ο λόγος για τον οποίο, ενώ **εκκρεμούσε η αίτηση συνταξιοδότησης**, υπεδείχθη, (εάν πράγματι συνέβη έτσι), στην κυρία ΧΧΧ να υποβάλλει νέα αίτηση, και εάν η τελευταία έδρασε αυτοβούλως, γιατί δεν ενημερώθηκε ότι δεν χρειαζόταν η νέα αυτή αίτηση αφού, σύμφωνα και με το με αριθμ. πρωτ. Γ 99/119/3.3.2003 Γενικό Έγγραφο της Διοίκησης του ΙΚΑ – ΕΤΑΜ «[...] εάν δεν θεμελιώνεται δικαίωμα συνταξιοδότησης με τις υπάρχουσες ημέρες ασφάλισης κατά την ημερομηνία υποβολής της αίτησης, ακόμη και εάν δεν έχουν συμπληρωθεί από τον αιτούντα οι αντίστοιχες ενδείξεις στο έντυπο της αίτησης, ή έχει συμπληρωθεί η ένδειξη «όχι», θα πρέπει να θεωρείτε ότι εμπεριέχεται και αίτημα για αναγνώριση του χρόνου στρατιωτικής υπηρεσίας ή για υπαγωγή στην προαιρετική ασφάλιση, έπειτα από επιλογή και γραπτή συναίνεση του ενδιαφερομένου πάνω στο «σώμα» της αίτησης [...]»

Πόσο μάλλον που στην αρχική, υπ' αριθμ. 724/2008 αίτηση της κυρίας ΧΧΧ εμπεριεχόταν ρητά το αίτημα για υπαγωγή στην προαιρετική ασφάλιση.

3. Πρόταση του Συνηγόρου του Πολίτη

Συνοψίζοντας, στη συγκεκριμένη υπόθεση παραμένουν ως ζητούμενα και χρήζουν περαιτέρω έρευνας και διευκρινήσεων:

1. Η νομιμότητα της αρχικής υπ' αριθμ. 1481/1.10.2012 απορριπτικής Απόφασης, αφού με βάση την προηγηθείσα αριθμ. 29/27.9.2012 Απόφαση του Γραφείου Ειδικών Θεμάτων, είχαν αναγνωρισθεί οι απαιτούμενες ημέρες για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος.

2 Η σκοπιμότητα υποβολής της νέας αίτησης, που υπεβλήθη στις 21.6.2012, ενώ εκκρεμούσε η παλαιότερη.

3. Ο λόγος που δεν ακολουθήθηκε και στην υπό εξέταση περίπτωση η διαδικασία που προβλέπεται στο προμνησθέν με αριθμ. πρωτ. Γ 99/119/3.3.2003 Γενικό Έγγραφο της Διοίκησης του Ιδρύματος, σύμφωνα με το οποίο θα έπρεπε να γίνει, με βάση την αρχική αίτηση, υπαγωγή στην προαιρετική ασφάλιση και ως εκ τούτου, η ημερομηνία έναρξης της συνταξιοδότησης να εξαρτηθεί από την ημερομηνία λήξης της προαιρετικής ασφάλισης (31.1.2011).

² Βλ. Π. Δαγτόγλου, «Γενικό Διοικητικό Δίκαιο», Εκδ. Α. Σάκκουλα, Αθήνα – Κομοτηνή, 1997, σ. 321. Σύμφωνα με τον συγγραφέα, «**Η βασική αυτή υποχρέωση της διοικήσεως προς αποκατάσταση της νομιμότητας υπάρχει ανεξαρτήτως προσφυγής του θιγόμενου ιδιώτη και παραμένει υφιστάμενη και μετά την πάροδο προθεσμίας της αιτήσεως ακυρώσεως ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας**»

Κατόπιν των ανωτέρω και, ασφαλώς, με την επιφύλαξη της ύπαρξης δεδομένων τα οποία δεν έχουν περιέλθει, έως αυτή τη στιγμή, σε γνώση του Συνηγόρου του Πολίτη, θεωρούμε ότι η όλη διαδικασία που ακολουθήθηκε δεν ανταποκρίνεται στην αρχή της χρηστής διοίκησης και της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης του πολίτη, έτι δε περαιτέρω, αντιτίθεται και στην ρητά προβλεπόμενη νόμιμη διαδικασία που ακολουθείται πανίως στις περιπτώσεις αυτές από το Ίδρυμα.

Λαμβάνοντας όλα τα ανωτέρω υπόψη του ο Συνήγορος του Πολίτη εκτιμά, ότι θα πρέπει να επανελεγχθεί, (ενδεχομένως με επανεισαγωγή στην ΤΔΕ), εξ ύπαρχής η συνταξιοδοτική περίπτωση της κυρίας ΧΧΧ, και εφόσον δεν προκύψει κάτι διαφορετικό από τα προαναφερθέντα, να κριθεί με βάση την αρχική, υπ' αριθμ. 724/15.3.2008 αίτηση (αφού ουδείς λόγος υπήρχε για υποβολή νέας, καθ' όν χρόνο εκκρεμούσε η παλαιά) και να οριστεί ως χρόνος έναρξης της συνταξιοδότησης η επομένη της λήξης της προαιρετικής, δηλ. από 1.2.2011.

Τελειώνοντας θα ήθελα για μια ακόμη φορά να αναφέρω ότι στη συγκεκριμένη υπόθεση, ο Συνήγορος του Πολίτη δεν θέλησε, ούτε άλλωστε ανήκει στις αρμοδιότητές του, να πάρει το μέρος της μιας ή της άλλης πλευράς. Αντίθετα ζητά την σύννομη, μετά από τον απαιτούμενο ενδελεχή έλεγχο όλων των διαθέσιμων στοιχείων, έκβαση της υπόθεσης. Από τη διερεύνηση δε όλων των παραμέτρων του προβλήματος προέκυψε ότι παραμένουν εύλογα ερωτήματα για την ορθότητα, άρα και νομιμότητα, της κρινόμενης διοικητικής πράξης, γεγονός που δικαιολογεί την περαιτέρω παρέμβασή μας.

Έτσι, με την υιοθέτηση της παραπάνω πρότασης της Αρχής, θεωρούμε ότι θα επιλυθεί οριστικά το πρόβλημα στην βάση των αρχών της χρηστής διοίκησης, της νομιμότητας και της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης του διοικουμένου, κάτι που θα επιτευχθεί εφόσον, έχοντας διερευνηθεί ενδελεχώς και απαντηθεί στο σύνολό τους τα ερωτήματα που εκκρεμούν, εκδοθεί, σαφώς, ειδικώς και επαρκώς αιτιολογημένη Απόφαση, η οποία μη αφήνοντας με τον τρόπο αυτό περιθώρια σοβαρής αμφισβήτησης, θα συμβάλει στην εμπέδωση σχέσεων εμπιστοσύνης του Ιδρύματος με τους συναλλασσόμενους πολίτες.

Αναμένοντας τις απόψεις σας επί των ανωτέρω, καθώς επίσης και τις ενδεχόμενες ενέργειές σας, σας ευχαριστώ ιδιαίτερα για την συνεργασία σας και παραμένουμε πάντοτε στη διάθεσή σας, τόσο εγώ όσο και ο συνεργάτης μου, για κάθε περαιτέρω πληροφορία ή διευκρίνιση θελήσετε.

Με εκτίμηση,

Χρήστος Α. Ιωάννου
Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη

Κοινοποίηση:
ΧΧΧ